

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті»
Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институты
Педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасы
Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы
«Ыбырай Алтынсариннің Қостанай облыстық мемориалдық музейі» КММ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің ҮІ. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978-601-356-659-7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында ҮІ. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия ҮІ. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

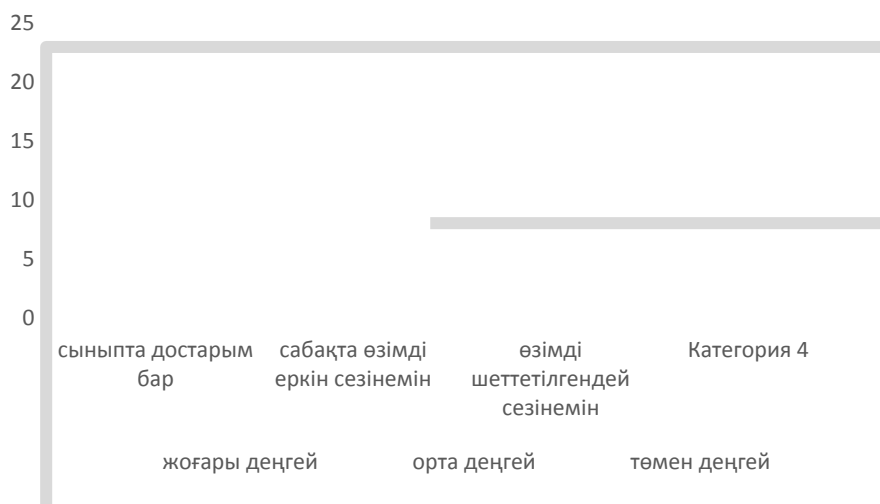
УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

2 СЕКЦИЯ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА
ИНКЛЮЗИВТІ ГУМАНИСТІК БІЛІМ: ҚИЫНДЫҚТАР, ЖЕТІСТІКТЕР ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕНІ

Сурет 1– Оқушылардың инклюзивті білім беру ортасына бейімделу деңгейін анықтау.

Қорытынды

Инклюзивті гуманистік білім – заман талабы ғана емес, адамгершілік пен теңдіктің көрінісі. Қиындықтарға қарамастан, бұл бағытта нақты қадамдар жасалуда. Әр бала – болашақтың иесі, ал оған қолдау көрсету – баршамыздың парызымыз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Инклюзивті білім беру жағдайында әдістемелік құрал.– Астана 2016 ж. Сәрсенбаева, Ж. Қ. б 303]
2. Инклюзивті білім беру жүйесі: теория және практика. – Алматы: Қазақ университеті, 2020, б 11]
3. Смирнова, Е.О. Инклюзивное образование: теория и практика.– Москва: Просвещение, 2015, б 12]

ӘОЖ 376

АҚЫЛ–ОЙЫ БҰЗЫЛҒАН БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕП ОТЫРҒАН ОТБАСЫЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТІК–ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ

Бегежанова Ботагоз Карымжановна,
әлеуметтік педагог,

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласының психологиялық–педагогикалық түзеу кабинеті» КММ
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу мәселесі қазіргі психологиялық–педагогикалық және әлеуметтік практиканың өзекті бағыты ретінде қарастырылады. Мұндай отбасылардың психологиялық күйзеліс, әлеуметтік оқшаулану және ақпараттық қолдаудың жеткіліксіздігі сияқты негізгі

2 СЕКЦИЯ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА ИНКЛЮЗИВТІ ГУМАНИСТІК БІЛІМ: ҚИЫНДЫҚТАР, ЖЕТІСТІКТЕР ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕНІ

қиындықтары талданады. Әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің мәні, мақсаты, міндеттері мен принциптері айқындалып, оның негізгі бағыттары сипатталады. Сонымен қатар отбасылармен жұмыс жүргізудің формалары мен әдістері, сондай–ақ мамандардың пәнаралық өзара іс–қимылының маңыздылығы көрсетіледі.

Түйін сөздер: әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу, ақыл–ойы бұзылған балалар, отбасы, психологиялық қолдау, педагогикалық қолдау, әлеуметтік бейімделу.

Аннотация

В статье рассматривается проблема социально–психологического сопровождения семей, воспитывающих детей с нарушением интеллекта, как одно из актуальных направлений современной психолого–педагогической и социальной практики. Анализируются основные трудности, с которыми сталкиваются данные семьи, включая психологическое напряжение, социальную изоляцию и дефицит информационной поддержки. Раскрываются сущность, цели, задачи и принципы социально–психологического сопровождения, а также его основные направления. Особое внимание уделяется формам и методам работы с семьями и междисциплинарному взаимодействию специалистов.

Ключевые слова: социально–психологическое сопровождение, дети с нарушением интеллекта, семья, психологическая поддержка, педагогическая поддержка, социальная адаптация.

Abstract

The article examines the issue of socio–psychological support for families raising children with intellectual disabilities as a relevant area of modern psychological, pedagogical, and social practice. The study analyzes the main challenges faced by these families, including psychological stress, social isolation, and a lack of informational support. The paper reveals the essence, goals, objectives, and principles of socio–psychological support and identifies its key areas. Particular attention is paid to the forms and methods of working with families and to interdisciplinary cooperation among specialists.

Key words: socio–psychological support, children with intellectual disabilities, family, psychological assistance, pedagogical assistance, social adaptation.

Қазіргі қоғамда ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды қолдау мәселесі ерекше әлеуметтік мәнге ие болуда [1, 2]. Интеллекттің бұзылуы баланың танымдық белсенділігіне, мінез–құлқына, эмоционалды–еріктік саласына және әлеуметтік бейімделуіне айтарлықтай әсер ететін психикалық дамудың тұрақты бұзылыстарының бірі болып табылады [3]. Мұндай баланы тәрбиелеу отбасынан айтарлықтай эмоционалды, физикалық және материалдық ресурстарды талап етеді [4]. Интеллектуалды кемістігі бар балаларды тәрбиелейтін отбасылар көбінесе психологиялық күйзеліске, әлеуметтік оқшаулануға, баланы тәрбиелеудегі қиындықтарға, сондай–ақ ақпарат пен қолдаудың жетіспеушілігіне тап болады [5]. Осыған байланысты отбасы мен балаға кәсіби көмек көрсету жүйесі ретінде әлеуметтік–психологиялық қолдау ерекше рөл атқарады [6]. Ақыл–ойы бұзылған баласы бар отбасылардың өмір сүру салты мен ішкі психологиялық ахуалы өзгеше сипатқа ие. Зерттеулер көрсеткендей, мұндай отбасыларда ата–аналардың эмоционалды күйзелісі жоғары деңгейде байқалады. Атап айтқанда, үрей, кінә сезімі, болашаққа деген сенімсіздік, созылмалы шаршау жиі кездеседі. Сонымен қатар, ата–аналар баланың дамуына байланысты тұрақты бақылау, арнайы күтім және түзету жұмыстарын қажет етеді. Бұл жағдай отбасындағы әлеуметтік рөлдердің қайта бөлінуіне, қарым–қатынастардың өзгеруіне алып келеді. Кей жағдайларда ата–аналар қоғамнан оқшауланып, әлеуметтік белсенділіктің төмендеуіне ұшырайды.

Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларға әлеуметтік–психологиялық қолдау–бұл баланың дамуына қолайлы жағдай жасауға, отбасының психологиялық әл–ауқатын сақтауға және оның бейімделу мүмкіндіктерін арттыруға бағытталған мамандардың кешенді, жүйелі қызметі [7]. Сүйемелдеу бір реттік көмекті

емес, серіктестік, гуманизм және жеке көзқарас қағидаттарына негізделген мамандардың отбасымен өзара әрекеттесуінің ұзақ процесін қамтиды [8].

Әлеуметтік–психологиялық қолдаудың негізгі мақсаты–ақыл–ойы бұзылған баланың өмір сүру сапасын жақсартуға және оның сәтті әлеуметтік бейімделуіне, сондай–ақ ата–аналардың психологиялық денсаулығын сақтауға бағытталған отбасына кешенді көмек көрсету [9].

Негізгі міндеттер: ата–аналарға психологиялық қолдау көрсету, баланың даму ерекшеліктерін қабылдауға көмектесу, баланың мүмкіндіктері мен болашағына қатысты барабар күтулерді қалыптастыру, ата–аналардың мазасыздық, эмоционалдық шиеленіс және кінә деңгейінің төмендеуі, отбасының тәрбиелік және педагогикалық құзыреттілігін дамыту, баланың әлеуметтік интеграциясына ықпал ету [3, 8]. Америкалық психологтар R. Hastings & J. Brown (2002) зерттеулерінде ақыл–ойы бұзылған баланы тәрбиелейтін ата–аналардың 70–80%–ында созылмалы стресс белгілері байқалатынын дәлелдеген. Abidin (1995) жүргізген Parenting Stress Index әдістемесіне негізделген зерттеулерде мұндай ата–аналардың стресс деңгейі қалыпты дамыған баласы бар ата–аналарға қарағанда 2–2,5 есе жоғары екені анықталған. Singer (2006) мета–талдау нәтижесінде ақыл–ойы бұзылған баласы бар аналардың депрессияға ұшырау қаупі 35–40% жоғары екенін көрсеткен.

Отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу келесі принциптерге негізделген: гуманистік қағида–баланың жеке басын және оның отбасын құрметтеу, даму ерекшеліктеріне қарамастан әр адамның құндылығын тану, жеке әдіс–тәсіл – баланың, отбасының, әлеуметтік ортаның ерекшеліктерін ескеру, жүйелілік пен кешенділік–қолдаудың психологиялық, әлеуметтік және педагогикалық шараларының өзара іс–қимылы, отбасымен серіктестік–ата–аналарды сүйемелдеу процесіне белсенді тарту, құпиялылық–этикалық нормаларды сақтау және отбасының жеке ақпаратын сақтау. Үздіксіздік сүйемелдеу баланың дамуының әртүрлі кезеңдерінде жүзеге асырылады [10].

Әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің негізгі бағыттары:

- Психологиялық көмек;
- Әлеуметтік қолдау;
- Педагогикалық сүйемелдеу;
- Ақпараттық–ағартушылық жұмыс.

Психологиялық сүйемелдеу ата–ана мен баланың эмоционалды жағдайын қолдауға бағытталған. Оған мыналар кіреді:

- жеке және отбасылық психологиялық кеңес беру;
- проблемаларды жеңуге көмектесу (диагноз қою, оқуды бастау, жасөспірім);
- мазасыздықты, депрессиялық жағдайларды түзету;
- ата–аналарда баланың жағымды бейнесін қалыптастыру;
- ата–ана мен бала арасындағы қарым–қатынасты жақсарту.

Әлеуметтік қолдау отбасының құқықтарын қорғауға және оның әлеуметтік мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған. Оған мыналар кіреді:

- ата–аналарды әлеуметтік жеңілдіктер, жәрдемақылар және құқықтар туралы хабардар ету;
- құжаттарды ресімдеуге көмек;
- білім беру, медициналық және әлеуметтік мекемелермен өзара іс–қимылға жәрдемдесу;
- отбасының әлеуметтік оқшаулануының алдын алу;
- отбасын өзара көмек және қолдау топтарына қосу.

Педагогикалық сүйемелдеу отбасының тәрбиелік әлеуетін арттыруға бағытталған:

- баланы оқыту және тәрбиелеу мәселелері бойынша ата-аналарға кеңес беру;
- үйде даму ортасын құру бойынша ұсыныстар;
- ата-аналарды түзету–дамыту жұмыстарының әдістеріне оқыту;
- баланың білім беру бағытын бірлесіп жоспарлау.

Ақпараттық–ағартушылық жұмыс қоғамда ерекше қажеттіліктері бар балаларға деген оң көзқарасты қалыптастыруға және стигматизацияны азайтуға бағытталған.

Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің теориялық–әдіснамалық негізі гуманистік психология, жүйелі–отбасылық тәсіл және инклюзивті білім беру тұжырымдамаларына сүйенеді. Гуманистік бағыт әрбір баланың және отбасының тұлғалық құндылығын мойындауға негізделсе, жүйелі тәсіл отбасын біртұтас әлеуметтік–психологиялық жүйе ретінде қарастырады. Әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу процесінде жұмыстың әртүрлі формалары мен әдістері қолданылады: жеке кеңес беру; отбасылық кеңес; ата-аналарға арналған топтық сабақтар мен тренингтер; психологиялық–педагогикалық семинарлар; психологиялық білім; ата-аналар мен балалардың бірлескен сабақтары; қолдау көрсететін ата-аналар топтары [5,10].

Практикада отбасыларды сүйемелдеудің бірнеше модельдері қолданылады. Бірінші модель – **кеңес беру моделі**, мұнда ата-аналарға баланың даму ерекшеліктері мен тәрбиелеу тәсілдері бойынша психологиялық–педагогикалық ақпарат беріледі.

Екінші модель – **дамыту–реабилитациялық модель**, ол отбасындағы эмоционалдық ахуалды түзетуге, ата-аналардың стресс деңгейін төмендетуге бағытталған.

Үшінші модель – **серіктестік моделі**, бұл модельде мамандар мен ата-аналар тең құқықты серіктестер ретінде әрекет етеді. Ата-аналар түзету–дамыту жұмыстарының белсенді қатысушысына айналады. Осы модельдерді кешенді түрде қолдану әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің нәтижелілігін арттырады.

Ғылыми әдебиеттерде отбасыларды сүйемелдеудің бірнеше кезеңі бөлінеді:

1. **Диагностикалық кезең** – отбасының жағдайын кешенді бағалау;
2. **Жоспарлау кезеңі** – жеке сүйемелдеу бағдарламасын әзірлеу;
3. **Іске асыру кезеңі** – психологиялық, әлеуметтік және педагогикалық көмек көрсету;
4. **Бағалау кезеңі** – жүргізілген жұмыстың тиімділігін талдау.

Бұл кезеңдік тәсіл сүйемелдеу жұмыстарының жүйелілігін қамтамасыз етеді.

Әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің модельдері:

1. Жүйелі–отбасылық модель. Отбасы жүйе ретінде қарастырылады, баланың ақыл–ойының бұзылуы бүкіл отбасылық динамикаға әсер етеді. Мақсаты: отбасы мүшелерінің өзара әрекеттесуін оңтайландыру, баланың дамуына қолайлы орта жасау. Қолдану: отбасы кеңесі, психологиялық тренингтер, отбасылық терапия.

2. Экологиялық (Bronfenbrenner) моделі. Бала дамуы әртүрлі деңгейдегі жүйелерге тәуелді: отбасы, мектеп, қоғам, мемлекет. Мақсат: отбасының әлеуметтік және психологиялық қолдауды кеңейту, әлеуметтік ресурстарды тиімді пайдалану.

3. Биопсихоәлеуметтік модель. Баланың дамуы биологиялық, психологиялық және әлеуметтік факторлардың өзара байланысына негізделеді. Мақсат: баланың

дамуын кешенді қолдау, отбасының ішкі ресурстарын және әлеуметтік қолдауды үйлестіру.

Отбасыларды тиімді сүйемелдеу мамандардың пәнаралық өзара іс-қимылы кезінде ғана мүмкін болады, олардың қатарына педагог–психолог, әлеуметтік педагог, дефектолог–мұғалім, логопед, медицина мамандары, әлеуметтік қызмет өкілдері кіреді.

Ерте және жүйелі сүйемелдеудің тиімділігі туралы ғылыми фактілер:

- UNICEF (2018) деректеріне сәйкес, ерте әлеуметтік–психологиялық қолдау алған отбасыларда ата–аналардың күйзеліс деңгейі 40–50% төмендейді.

- Bronfenbrenner–дің экологиялық теориясына негізделген зерттеулер көрсеткендей, отбасы ортасын қолдау баланың когнитивтік даму көрсеткіштерін 20–30% жақсарттады.

- Shonkoff & Phillips (2000) зерттеулерінде ата–аналарға бағытталған психологиялық қолдау бағдарламалары баланың әлеуметтік бейімделу деңгейін едәуір арттыратыны дәлелденген.

Дұрыс ұйымдастырылған әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу нәтижесінде келесі нәтижелерге қол жеткізіледі: ата–аналардың психологиялық жағдайын тұрақтандыру; ата–аналардың білім беру мүмкіндіктеріне деген сенімін арттыру; отбасындағы эмоционалды климатты жақсарту; баланың әлеуметтік және коммуникативтік дағдыларын дамыту; баланың әлеуметтік бейімделу деңгейін арттыру; жалпы отбасының өмір сүру сапасын жақсарту [6]. Жинақталған ғылыми деректерге сүйене отырып, төмендегідей тұжырым жасауға болады:

- Ақыл–ойы бұзылған баласы бар отбасылар жоғары психологиялық қауіп тобына жатады;

- Әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеудің болмауы ата–аналарда депрессия, күйіп–жану синдромын күшейтеді;

- Жүйелі, ғылыми негізделген сүйемелдеу ата–аналардың психологиялық жағдайын жақсартып қана қоймай, баланың дамуын да айтарлықтай оңтайландырады;

- Инклюзивті саясаттың тиімділігі тікелей отбасыларды сүйемелдеу сапасына тәуелді.

Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу қазіргі заманғы әлеуметтік және психологиялық–педагогикалық практиканың маңызды бағыты болып табылады. Отбасын кешенді қолдау баланың дамуына ғана емес, сонымен бірге ата–аналардың психологиялық денсаулығын сақтауға, отбасылық қатынастарды нығайтуға және баланың қоғамға сәтті интеграциялануына ықпал етеді. Сүйемелдеудің тиімділігі көбінесе көмек көрсетудің уақытылығына, мамандардың кәсібилігіне және өзара әрекеттесу процесіне отбасының белсенді қатысуына байланысты. Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу – ұзақ мерзімді, жүйелі және ғылыми негізделген үдеріс. Ол отбасылардың психологиялық әл–ауқатын арттырып қана қоймай, қоғамдағы инклюзивті мәдениетті қалыптастыруға ықпал етеді. Мұндай сүйемелдеу жүйесін дамыту – әлеуметтік педагогтар, психологтар және мемлекеттік құрылымдардың ортақ міндеті.

Әдебиеттер тізімі:

1. Асанова Г. Қ., Сейтова А. Б. Психология развития детей с ограниченными возможностями. – Алматы: ҚАЗҰУ баспасы, 2018. – 256 с.

2 СЕКЦИЯ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА ИНКЛЮЗИВТІ ГУМАНИСТІК БІЛІМ: ҚИЫНДЫҚТАР, ЖЕТІСТІКТЕР ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕНІ

2. Балаева М. Р. Социально–психологическая поддержка семей, воспитывающих детей с нарушением интеллекта. – Алматы: Білім, 2017. – 184 с.
3. Громова Л. А. Психология семьи: теория и практика. – Москва: Просвещение, 2016. – 320 с.
4. Дегтярёва Н. В. Социально–педагогическое сопровождение детей с отклонениями в развитии. – Санкт–Петербург: Речь, 2015. – 200 с.
5. Жансеитов М. С. Особенности воспитания детей с интеллектуальными нарушениями в семье. – Астана: Назарбаев Университет, 2020. – 150 с.
6. Кожаметова Ж. Т. Методы и формы социальной поддержки семей детей с особыми потребностями. – Алматы: Академия, 2019. – 210 с.
7. Левина И. А. Социальная психология семьи. – Москва: Юрайт, 2018. – 288 с.
8. Петров В. П., Смирнова О. Н. Коррекционно–развивающая работа с детьми с интеллектуальными нарушениями. – Москва: Педагогика, 2017. – 256 с.
9. Сулейменова А. Психолого–педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями и их семей. – Алматы: КазНУ, 2021. – 190 с.
10. Шакирова Г. Ж. Социально–психологическое сопровождение детей с нарушениями развития и их семей: теория и практика. – Астана: Литер, 2019. – 220 с.

ӘОЖ 376

ИММЕРСИВТІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР – ЗИЯТЫ ЗАҚЫМДАЛҒАН БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК–ТҰРМЫСТЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ ТҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Бегежанова Райхан Карымжановна,

8D01901 Арнайы педагогика БББ 1 курс докторанты,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан

Жиенбаева Надежда Бисеновна,

психология ғылымдарының докторы, профессор зерттеуші
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ. Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада иммерсивті технологиялардың зияты зақымдалған балалардың әлеуметтік–тұрмыстық дағдыларын дамытудағы педагогикалық мүмкіндіктері қарастырылады. Виртуалды, толықтырылған және аралас шындық негізіндегі оқыту ортасының зияты зақымдалған балалардың күнделікті өмірге бейімделуіндегі рөлі ашып көрсетіледі. Иммерсивті технологиялардың оқу үдерісіндегі белсенділікті арттыруға, әрекеттерді өз бетінше орындауға үйретуге ықпалы талданады. Арнайы және инклюзивті білім беру жағдайында аталған технологияларды қолданудың педагогикалық әлеуеті негізделеді.

Түйінді сөздер: зияты зақымдалған балалар, арнайы білім беру, иммерсивті технологиялар, әлеуметтік–тұрмыстық дағдылар.

Аннотация

В статье рассматриваются педагогические возможности иммерсивных технологий в развитии социально–бытовых навыков у детей с интеллектуальными нарушениями. Раскрывается роль обучающей среды, основанной на виртуальной, дополненной и смешанной реальности, в адаптации детей с интеллектуальными нарушениями к повседневной жизни. Анализируется влияние иммерсивных технологий на повышение активности в учебном процессе и обучение самостоятельному выполнению действий. Обосновывается педагогический потенциал использования данных технологий в условиях специального образования.

ИНКЛЮЗИВТІ ГУМАНИСТІК БІЛІМ: ҚИЫНДЫҚТАР, ЖЕТІСТІКТЕР ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕНІ ЖАЛПЫЛАУ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

2 СЕКЦИЯ

ИНКЛЮЗИВНОЕ ГУМАНИСТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВЫЗОВЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА

Абдильманова Дина Салимовна	Ән мен қимылды байланыстыру арқылы моториканы дамыту жолдары	1242
Аймухамедова Салтанат Борамбаевна, Урунтаева Даяна Касымхановна	Применение нейрогимнастики в работе для повышения эффективности коррекционного процесса у детей ЗПР: опыт и перспективы	1246
Алимжанова Арайлым Магашевна	Инновационный менеджмент в образовательных организациях, работающих с детьми с РАС	1251
Алипбаева Гульжан Агыбаевна, Нурова Асемгуль Кажихановна	Инклюзия университеттің тұрақты дамуының құрамдас бөлігі	1255
Амренова Қымбат Заединқызы, Салыкова Гүлшат Белгібайқызы	Қазіргі мектеп жағдайындағы инклюзивті білім берудің болашағы	1259
Ауезханова Мирамкул Жумағалиевна, Ерғазина Бағлан Кабдолловна	Инклюзивті гуманистік білім: қиындықтар, жетістіктер және тәжірибені жалпылау	1263
Бегежанова Ботағоз Карымжановна	Ақыл–ойы бұзылған балаларды тәрбиелеп отырған отбасыларды әлеуметтік–психологиялық сүйемелдеу	1266
Бегежанова Райхан Карымжановна, Жиенбаева Надежда Бисеновна	Иммерсивті технологиялар – зияты зақымдалған балалардың әлеуметтік–тұрмыстық дағдыларын дамыту құралы ретінде	1271
Булгакова Вероника Андреевна	Гуманизация инклюзивной среды: технологии формирования эмпатии и коллективной ответственности в разнородном классе	1275

Бутагарина Арайлы Ирбулатовна, Ахметова Тулебике Ауезхановна	<i>Инклюзивті ортада қазақ тілін оқытудағы ЖИ негізіндегі интерактивті көрнекіліктер</i>	1279
Бушуева Наталья Александровна	<i>Развитие функциональной математической грамотности младших школьников с задержкой психического развития посредством нейрокоррекционных практик</i>	1283
Волчкова Оксана Александровна	<i>Возможности применения технологии уровневой дифференциации в работе с детьми с особыми образовательными потребностями, на уроках в начальной школе</i>	1286
Гелдимухаммедов Акмырат Гелдимухаммедович	<i>Интеграция stem–образования и национального воспитания в современном образовательном процессе</i>	1292
Григорова Юлия Борисовна, Приходько Анастасия Геннадьевна	<i>Формирование учебной мотивации у младших школьников с особыми образовательными потребностями на уроках математики в условиях инклюзивного обучения</i>	1296
Досумова Гульнара Тыйштаковна, Шарипбаева Айгуль Айтбаевна	<i>Қазақ тілі сабағындағы инклюзивті білім беру: әдістері мен мүмкіндіктері</i>	1301
Жалтенова Малика Дауреновна, Алдамасова Айгерим Жексыбаевна	<i>Создание поддерживающей образовательной среды в рамках инклюзивного гуманистического образования: опыт работы с обучающимися с ТНР и ЗПР</i>	1305
Ибраева Мархабат Даировна, Тлеубай Асель Даулетовна	<i>Инклюзивті оқытуда цифрлық білім беру ресурстарының Мүмкіндіктері</i>	1310
Иванина Светлана Анатольевна, Лоза Илона Станиславовна	<i>Возможности использования цифровой образовательной среды в логопедической работе с детьми с особыми образовательными потребностями</i>	1315
Испамбетова Гульдана Аяпбергеновна, Телахынов Еркин Билалович	<i>Инклюзивті білім беру жағдайындағы бейімдік дене тәрбиесі маманының педагогикалық құзыреттілігі</i>	1319
Кабылбекова Гульнара Саматовна, Галиуллина Жулдызай Зарлыковна	<i>Инклюзивті білім берудің өзекті мәселелері: қиындықтары мен жетістіктері</i>	1324

Казакова Ольга Викторовна, Оберемкова Ольга Витальевна	<i>Практические аспекты применения нейропсихологический гимнастики в развитии эмоциональной сферы детей дошкольного возраста с задержкой психического развития</i>	1328
Каппасова Шамшырак Еркиновна, Халыкова Гаухар Алтаевна	<i>Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту және әлеуметтендіру принциптері</i>	1332
Каттебаева Маржан Зиятқызы	<i>Цифрлық технологиялар – инклюзивті білім беруді дамытудың маңызды құралы</i>	1339
Кауметова Карлыгаш Мустакимовна	<i>Мир без барьеров и границ: инклюзия как путь к справедливому обществу</i>	1343
Киль Елена Дмитриевна	<i>Методическое сопровождение инклюзии</i>	1349
Косницкая Елена Анатольевна, Литвих Светлана Константиновна	<i>Теоретико–методологические основания и средства формирования фразовой речи у слабослышащих старших дошкольников</i>	1351
Куйшинова Зулиха Шайкимелевна, Курмангалиева Айнаш Алтаевна	<i>Инклюзивті білім берудің толерантты білім беру ортасын қалыптастырудағы рөлі</i>	1355
Култанов Дастан Темиржанович, Төлегенұлы Нұржан	<i>Инклюзивті білім беру жағдайында мектеп оқушыларына БОЧЧА негізінде бейімделген дене тәрбиесінің әдістемесі: теориялық негіздері мен тәжірибелік қолданыс</i>	1359
Кумарова Асмира Алмасовна, Абдиркенова Акбидаш Капановна	<i>Инклюзивті білім беру жағдайында студенттердің педагогикалық қызметке психологиялық дайындығын қалыптастыру</i>	1365
Кушкинбаева Асем Серикбаевна, Альмуханова Айнур Каиржановна	<i>Инклюзивное образование в общеобразовательной школе: выявление одарённых детей с особыми образовательными потребностями и обеспечение условий равной конкуренции</i>	1371
Максимова Ольга Львовна	<i>Модель практикума по суммативному оцениванию для учащихся с особыми образовательными потребностями: подходы, результаты, рекомендации</i>	1375

Наджмеддинли Анар Наджмеддин оглу	<i>Опыт Азербайджана в сфере образования слабослышащих детей и возможности применения поддерживающих ИИ-технологий</i>	1379
Налобина Галина Юрьевна, Пронькина Оксана Валентиновна	<i>Организация инклюзивного образования при обучении студентов с ОВЗ по специальности 46.02.01 Документационное обеспечения управления и архивоведение</i>	1384
Насырова Эльмира Фанилевна, Возмилова Ольга Викторовна	<i>Формирование инклюзивных компетенций студентов педагогического направления при организации тренинга «Мир глазами детей»</i>	1388
Натигулова Гульзия Жумагалиевна, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Психолого–педагогические условия развития толерантности личности подростка</i>	1392
Никитенко Мария Алексеевна, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Когнитивное развитие как фактор успешной адаптации ребенка к школьному обучению</i>	1396
Нурушева Гюльмира Ерблановна	<i>Инклюзивное гуманистическое образование в современной школе</i>	1400
Нұрбекова Аида Мұратбекқызы, Нышанбай Аяжан Рахимбайқызы	<i>Мектеп жасына дейінгі сөйлеу тілінде бұзылыстары бар балалардың эмоционалдық сферасының даму ерекшеліктері</i>	1404
Нұрбекова Аида Мұратбекқызы, Иманбай Айғаным Бағдатқызы	<i>Кіші мектеп жасындағы балалардың сөйлеу тіліндегі бұзылыстардың түрлері және оларды алдын алу жолдары</i>	1409
Омарова Гульсана Ержигитовна, Жантлесова Мадина Хамзаевна	<i>Қазақ тілі сабағында инклюзивті гуманистік білім беру тәсілдері</i>	1414
Омелянович Ольга Ивановна	<i>Практические аспекты педагогической реабилитации детей с кохлеарными имплантами</i>	1419
Пращур Марина Валерьевна	<i>Оценка эффективности тьюторского сопровождения как фактора социальной адаптации детей в инклюзивном классе общеобразовательной школы</i>	1424

Савгуров Александр Сергеевич	<i>Инклюзивное гуманитарное образование: практический опыт подготовки команды к инклюзивным спортивным играм</i>	1427
Сандыбаева Жанар Жанахметовна	<i>Значение и разнообразие инновационных стратегий в инклюзивном образовании</i>	1431
Сахарина Валентина Викторовна	<i>Формирование практических навыков у учащихся с особыми образовательными потребностями в условиях специального образования</i>	1435
Сейдалина Тогжан Сансызбаевна	<i>Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылармен жұмыста тиімді әдіс-тәсілдер</i>	1439
Серікбаева Әсия Үмбетбайқызы	<i>Инклюзивті білім берудегі бейімделген бағалау</i>	1443
Султанова Динара Акилбековна	<i>Цифровая трансформация инклюзивного процесса: Визуализация и адаптация текстов с помощью ИИ для учащихся с легкой умственной отсталостью</i>	1447
Тажмухамбетова Меруерт Женисовна	<i>Балабақшада инклюзивті білім беруді қолдануда жасанды интеллектінің маңызы</i>	1451
Татаринова Татьяна Ивановна	<i>Инклюзивное образование: путь от теории к практике</i>	1455
Ткаченко Анжелика Вячеславовна	<i>Факторы формирования инклюзивной культуры в системе образования</i>	1459
Тугаева Эльвира Жангельдиновна	<i>Роль преподавателя в формировании гуманитарной инклюзивной образовательной среды</i>	1462
Фудашкина Людмила Александровна, Сабанова Кимбат Исабековна	<i>Гуманитарное образование в контексте инклюзии: инновационные технологии и их применение</i>	1466
Цихоцкая Юлия Владимировна, Оспанова Айсулу Бергенбайқызы	<i>Национальные игры и сенсорная интеграция в физическом воспитании детей дошкольного возраста</i>	1472
Чернышова Виктория Олеговна, Чаплыгина Елена Владимировна	<i>Адаптивная физическая культура как инструмент инклюзивного образования: методы, практики, перспективы</i>	1478

Чумерина Виктория Борисовна, Вагапова Людмила Руслановна	<i>Музыкальное воспитание детей 5–ти лет с особыми образовательными потребностями через учебно–методический комплекс «Музыкальное волшебство»</i>	1483
Шевченко Ольга Владимировна	<i>Дифференциация и индивидуализация обучения как форма педагогической помощи детям с особыми образовательными потребностями в начальной школе</i>	1488
Шмидт Виктория Валерьевна, Кухарева Марина Викторовна	<i>Индивидуальная работа учителя–логопеда и учителя–дефектолога с детьми, имеющими нарушения в речи, включенными в инклюзивное образование</i>	1494
Щур Дина Владимировна, Куприяничик Марина Александровна	<i>Инклюзивное гуманистическое образование как ответ на вызовы времени: синтез теории, национального наследия и практики</i>	1498

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

